

Malmö högskola

Lärande och samhälle

Skolutveckling och ledarskap

Examensarbete

15 högskolepoäng, avancerad nivå

Nyanlända och lärande – framgångsfaktorer för att lyckas på nationella program

Minors and secondary education – factors of a successful education

Maria Damm

Specialpedagogexamen/Speciallärarexamen 90
hp

Examinator: Magnus Erlandsson

Handledare: Lisa Hellström

Slutseminarium 2017-08-24

Abstract

Bakgrund

Damm, Maria (2017) Nyanlända och lärande – framgångsfaktorer för att lyckas på nationella program. *Minors and secondary education – factors of a successful education*. Specialpedagogprogrammet, Skolutveckling och ledarskap, Lärande och samhället, Malmö högskola.

Det empiriska materialet grundar sig på fem semistrukturerade intervjuer med nyanlända elever som går på nationella program och samtliga fem elever har fått sin behörighet på språkintröduktion.

Syfte och frågeställningar

Arbetets syfte är att undersöka nyanländas elevers upplevelser av sin skolgång på gymnasiet. Följande frågeställningar ligger till grund för att uppnå syftet: Vilka faktorer upplever eleverna som betydelsefulla för att klara kunskapskraven på nationella program? Vilken form av stöttning anser eleverna vara viktig på Språkintröduktion för vidare studier på nationella program?

Metod och teori

Undersökningen är en kvalitativ studie med intervjuer som insamlingsmetod. Intervjuerna har analyserats med kopplingar till sociokulturell teori samt specialpedagogiska perspektiv.

Resultat och specialpedagogiska implikationer

Studien visade på olika framgångsfaktorer för att lyckas med kraven på nationella program. Framgångsfaktorer som framkom i undersökningen var vikten av att känna en tillhörighet i skolan för att kunna ha förmågan att studera. Det visade sig också att stöttning i form av att läraren erbjuder mallar, modeller och ramar i sin undervisning var positivt. Att eleverna fick visa sina kunskaper på sitt starkaste språk (translanguaging) och muntligt ansågs även det positivt för eleverna. Lärarens förhållningssätt, attityder och val av arbetssätt visade sig ha en

avgörande betydelse för nyanlända elevers möjlighet att klara kraven på de nationella programmen samt att eleverna behöver mer tid för sina inlämningsuppgifter. Min förhoppning med studien är att synliggöra vad som är framgångsfaktorer på de nationella programmen för att klara en gymnasieexamen.

Nyckelord

nyanlända, nyanländas lärande, gymnasiet, nationella program, språkintröduktion

Innehållsförteckning

INLEDNING.....	7
SYFTE.....	9
TIDIGARE FORSKNING.....	12
TEORETISK FÖRANKRING.....	16
METOD.....	19
RESULTAT.....	23
ANALYS.....	31
DISKUSSION.....	34
REFERENSER.....	41

Inledning

Det svenska utbildningsväsendet står inför stora utmaningar att hitta sätt för att pedagogiskt och socialt inkludera nyanlända elever och se till att de får en likvärdig utbildning, som de enligt lagstiftning har rätt till (Bunar, 2016). Frågor som rör nyanlända elevers utbildning har börjat höras mer i den allmänna skoldebatten. Många rapporter har visat att nyanlända elever inte får den utbildning som de har rätt till. En stor del av förklaringen till detta är att kunskapen om nyanlända elevers rättigheter, samt huvudmannens och rektors skyldigheter och ansvar under en lång tid inte varit tydlig. Den låga kunskapsnivån genom hela styrkedjan har lett till en rad allvarliga konsekvenser som Skolinspektionen har sammanfattat (Skolinspektionen, 2015).

Den svenska gymnasieskolan är uppdelad i arton nationella program. Sex högskoleförberedande och tolv yrkesprogram samt fem introduktionsprogram. Språkintröduktion är ett av de fem introduktionsprogrammen. Språkintröduktion syftar till vidare studier. Eleverna har mycket varierade förutsättningar för sina studier beroende på vid vilken ålder de påbörjar programmet och deras skolbakgrund från hemlandet och innan de påbörjade sina studier på språkintröduktion. Andelen elever på språkintröduktion som har gått vidare till gymnasieskolans nationella program är i stort sett oförändrad sedan 2011. Det är ungefär en tredjedel av eleverna, där de flesta har gjort det efter två år, efter starten på språkintröduktion. Fem år efter starten har 20% av eleverna slutfört ett nationellt program med examen eller studiebevis (Skolverket, 2017).

Skolorna i Sverige har under de senaste åren tagit emot ett stort antal nyanlända elever jämfört med åren innan. Med nyanlända avser vi elever som har invandrat till Sverige oavsett av vilken anledning det har varit. De saknar grundläggande kunskaper i svenska språket oavsett skolbakgrund i övrigt. Nyanlända elever har stora svårigheter att få behörighet till nationella gymnasieprogram – yrkes– eller högskoleförberedande - på grund av att behörighetskraven är desamma som de som har bott i Sverige en längre tid samt de som är födda i Sverige. För att bli behörig till de nationella gymnasieprogrammen krävs det att du har nått betygsnivån E i minst åtta grundskoleämnen för yrkesprogrammen och minst tolv grundskoleämnen i de

högskoleförberedande programmen, där grundskoleämnena svenska och matematik är ett av de åtta - tolv ämnena som eleverna måste ha godkänt i.

Nyanlända elever kämpar inte bara med att finna en trygghet, identitet i det nya landet utan också med tiden. Många nyanlända ungdomar kommer till Sverige i övre tonåren och skrivs ofta upp i ålder vilket resulterar i att de får en kamp mot klockan. De måste snabbt få den hjälp och det stöd som eleven har rätt till. Skolan har en betydelsefull roll i mottagandet av nyanlända elever. Specialpedagogen ska ha en fördjupad förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner i pedagogiska frågor för kollegor och andra berörda. Specialpedagogen ska också visa en förmåga att leda utvecklingen av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behoven hos alla elever. Arbetet med nyanlända skulle kunna vara en av specialpedagogens uppgift att se till så att lärarna får den kunskap och stöttning som de behöver. Höstfält (2017) skriver att indirekt ska specialpedagogens uppdrag vara att utveckla pedagogiken i arbetslag på skolorna eller i elevvården. Idag ser jag det som att ansvaret för dessa elever skjuts undan eller att man gärna lägger över ansvaret till någon annan. Enligt mig finns det brister i hur vi arbetar med nyanlända elever när de blir behöriga till de nationella programmen. Rektorer och lärare vittnar om att de inte har kunskaper hur de ska ta sig an nyanlända elever.

Mina erfarenheter och vad jag har sett har lett fram till intresset för denna studie. Jag vet att det finns ett intresse i skolans värld av att vara bättre förberedd när det gäller mottagandet av nyanlända elever på gymnasiet. Jag vet också att det finns ett gemensamt engagemang av att ge en bättre förberedelse inför deras nya studietid på nationella program. Problemet är att rektorer och personal på nationellt program fortfarande är ovana och saknar kunskap i bemötandet av dessa elever. Vissa rektorer saknar dessutom viljan att sätta sig in i vad som krävs av personalen. Det kan vara rädslan för att göra fel mynnar ut i att man stöter bort istället för att anta utmaningen. Här kan specialpedagogen få en central roll med att arbeta med kartläggningar av elevernas styrkor samt svårigheter och utöver det föra informationen vidare till arbetslagen som arbetar med nyanlända så att de vet hur eleven bäst kan tillägna sig kunskaper samt hur eleven bäst kan visa sina förmågor.

Syfte och frågeställningar

Arbetets syfte är att undersöka nyanlända elevers upplevelser av språkin introduktionens betydelse samt sin skolgång på gymnasiet.

Som utgångspunkt ställer jag de övergripande frågorna

- Vilka faktorer upplever eleverna som betydelsefulla föra att klara kunskapskraven på nationella program?
- Vilken form av stöttning anser eleverna vara viktig på Språkin introduktion för vidare studier på nationellt program?

Centrala begrepp

Definition av nyanländ

Nu när de nyanlända eleverna skrivs in i skollagen (2010:800) finns där en definition att förhålla sig till:

Med nyanländ avses i denna lag den som

1. har varit bosatt utomland,
2. nu är bosatt i landet och
3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet

Med nyanlända elever menas även asylsökande barn och unga samt barn och unga som vistas i Sverige utan tillstånd, de som ibland kallas ”papperslösa”. Den enda skillnaden är att asylsökande samt barn och unga som vistas i Sverige utan tillstånd inte har skolplikt. Nyanlända elever har samma rätt till utbildning som andra elever (Kaya, 2016).

Språkin introduktion

Språkin introduktion är ett introduktionsprogram för nyanlända elever inom gymnasieskolan som syftar till vidare studier. Eleverna har varierade förutsättningar för sina studier beroende på vid vilken ålder de har påbörjat programmet samt deras tidigare skolbakgrund (Skolverket, 2017). Språkin introduktionen syftar till att eleverna snarast möjligt ska kunna gå vidare i gymnasieskolan eller i annan utbildning. Utbildningen ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier (Skolinspektionen, 2017).

Språkinriktad undervisning

Språkinriktad undervisning är en didaktik där de ämnesmässiga målen och språkfärdighetsmålen är tydliga. Undervisningen mot dessa mål är kontextrik, full av rika möjligheter till interaktion och innehåller språklig stöttning. Språkinriktad undervisning fokuserar både på ämnesinnehållet och på språkfärdigheten som krävs. Eleverna använder aktivt ämnets specifika språkbruk intensivt. En bonus med den här metoden är att den ökar undervisningens kvalitet i stort (Hajer och Meestringa, 2015).

Studiehandledning

Studiehandledning på elevernas modersmål är en stödåtgärd för elever som har svårt att uppnå målen i olika ämnen. En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Flerspråkiga elever som inte har basfärdigheter i svenska språket kan utveckla en vardagsrelaterad svenska ganska snabbt medan det ofta tar fem år eller mer att utveckla ett skolspråk i svenska. Utan stöd på modersmålet riskerar därför elever att få svårt att klara en åldersmässig nivå i ämnena. Studiehandledning på modersmålet kan stödja elevernas kunskapsutveckling i olika ämnen och hjälpa eleverna utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål (Skolverket, 2017).

Translanguaging

Translanguaging utgår ifrån den flerspråkiga människan som en norm. Språkinlärning handlar om att integrera nya språk. Det sker genom att använder språken. För de elever som håller på att erövra svenska språket kommer lärandet i skolan att fungera bäst om de får använda sig av alla sina språkliga resurser (Svensson, 2017). Translanguaging är ett pedagogiskt förhållningssätt som lärare kan använda för att stötta sina elevers lärande. Translanguaging innebär inte att eleverna hela tiden talar andra språk än svenska. Lärarna väljer medvetet tillfällen och arbetsformer då det kan hjälpa eleverna i lärandet (Garcia, 2017).

Tidigare forskning

Det finns forskning som visar framgångsfaktorer för att lyckas med nyanlända elevers lärande. I detta avsnitt framkommer en del. En beskrivning av interkulturellt förhållningssätt ges inledningsvis.

Interkulturellt förhållningssätt

Vi kan inte längre nöja oss med att fundera över de nyanlända elevernas språksituation. Det handlar om så mycket mer än bara språk. När världen kommer in i klassrummet, står vi inför valet mellan att förvandla eleverna till svenskar eller att bejaka modernitetens och globaliseringens tid och låta eleverna bli världsmedborgare med transnationella identiteter (Elmeroth, 2014:56).

En skola som genomsyras av ett interkulturellt förhållningssätt till lärande och utveckling är optimalt. De nyanlända stimuleras i sin identitets-, språk- och kunskapsutveckling. Den skola som ser hela individen och använder sig av språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt där hela världen bidrar med innehåll till undervisningen (Otterup, 2014). För att möta elever i mångkulturella skolor krävs det enligt Pirjo Lahdenerä m.fl. (2010) att lärarnas arbete genomsyras av ett interkulturellt förhållningssätt. Lärarna behöver visa nyfikenhet för hur de flerspråkiga elevernas identitet formas. En grundläggande utgångspunkt för att ett interkulturellt förhållningssätt i skolan ska råda är att det bland skolans personal finns en tro på förmågan att göra skillnad. När varje lärare i arbetslaget och hela skolan har tillit till denna förmåga finns också en vilja att arbeta i en interkulturell riktning (Elmeroth, 2014).

En nyanländ elev kommer till Sverige med minst ett språk. De har med sig kunskaper, färdigheter och erfarenheter som före och under flykten fungerade i sitt sammanhang. Vare sig de har gått i skolan eller inte har de med sig en skatt av kunskaper och erfarenheter. Dessa utgör deras förutsättningar när de börjar i den svenska skolan men tyvärr vägs det ofta tyngst att de inte kan det svenska språket. Som samhälle förlorar Sverige när vi inte tar vara på den unika möjlighet som nyanlända elever erbjuder oss, att berika vår egen undervisning, utvidga vårt eget perspektiv och därmed också övriga elevers perspektiv på att lära sig av varandras kulturer och ta del av varandras erfarenheter (Kästen, Ebeling och Otterup, 2014).

När nyanlända kommer till Sverige har de en mängd livserfarenheter och kunskaper som ska tas till varas på. Den viktiga resan börjar hos individen med insikten av förändring och även hur vi kan utveckla ett kompetent och kunskapsbaserat, interkulturellt samhälle. Elmeroth (2016) skriver att för att få detta att fungera måste tron på förmågan finnas där och även viljan att förändras. Det krävs ett gemensamt synsätt och förhållningssätt gentemot eleverna av alla som arbetar på skolan.

Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt

De språkliga kraven på eleverna i det svenska skolsystemet ökar för varje årskurs i skolans alla ämnen. Innehållet i undervisningen blir också mer textbaserat. Många elever, inte minst de flerspråkiga upplever övergången från grundskolan till gymnasieskolan som svår. Det kan bland annat bero på att eleverna möter nya ämnen samt att texterna är mer informationstäta och innehåller ett mer abstrakt språk (Skolverket, 2012).

Man kan inte förvänta sig av de nyanlända eleverna att de har hunnit tillägna sig tillräckligt mycket av målspråket för att utan problem kunna följa ämnesundervisningen. Ämnesläraren måste ordna sin undervisning så att både språk- och kunskapsutveckling går parallellt. Alla lärare måste vara språklärare. Inläring utan språkliga kunskaper är i princip omöjlig, så därför måste ämneslärare bidra till de nyanländas språkutveckling (Otterup, 2014). En förutsättning för en språk- och kunskapsutvecklande undervisning är ett nära och väl fungerande samarbete i arbetslaget. Lärarna i svenska och svenska som andraspråk har tillsammans med studiehandledare i modersmål en nyckelroll i att kunna anpassa de språkliga insatserna efter de krav som ämnesundervisning i ställer. I undervisningen och bedömningen måste i sin tur ämneslärarna kunna stötta de nyanlända elevernas lärande utan att sänka kraven på innehållet. Undervisningsmaterial på förstaspråket eller eleverna starkaste skolspråk ger läraren goda möjligheter att stödja språk- och kunskapsutvecklingen (Skolverket, 2017). Inom forskningen om andraspråk har man ofta nämnt hur skolans attityd till elevernas modersmål samt potentialen att använda det i undervisningen påverkar ungdomars lärande och identitet. Om skolan och lärarna synliggör vikten av elevernas modersmål som en viktig resurs för möjligheten att lära sig det nya språket och samtidigt den nya kunskapen ökar det elevernas engagemang (Cummins, 2000).

En viktig princip vid andraspråksutveckling är att eleverna ska få många möjligheter att använda språket, såväl muntligt som skriftligt. Därför är alltför stor mängd av katederundervisning, där läraren tar talutrymme, inte särskilt gynnsam för språkutvecklingen. Smågrupps – och paraktiviteter där eleverna kan få resonera och tänka högt är i stället att föredra. Läraren bör ordna undervisningen så att mycket interaktion uppstår i klassrummet (Otterup, 2014). Att bara låta flerspråkiga elever följa den ordinarie undervisningen är inte lösningen på problemet. Det blir ingen optimal språkinläring. Målet för all ämnesundervisning måste vara att integrera språk och innehåll så att andraspråk utvecklas samtidigt med ämneskunskaperna (Gibbons, 2008). Forskning kring andraspråksinläring visar tydligt att det beror på hur samtalen i klassrummet läggs upp för att elever framgångsrikt ska tillägna sig andraspråket. Det är viktigt att det skapas en interaktion mellan lärare och elever men även mellan eleverna själva (Gibbons, 2008). Det finns många olika sätt för läraren att skapa interaktion och dialog som stöttar elevernas språkutveckling. Läraren kan undvika slutna frågor med givna svar och istället stötta eleverna med att hjälpa dem att formulera sig, tolka och förstå det nya innehållet. En annan viktig stöttning för nyanlända elever är att läraren erbjuder mallar, modeller och ramar för det egna språkbruket på text-, sats- och frasnivå (Ekberg, 2013).

Ett språk- och ämnesintegrerat arbetssätt anpassat för flerspråkiga elever är ”translanguaging” ett begrepp som kallas ”korsspråkande” på svenska. Inom translanguaging är flerspråkighet en norm. Skolan och läraren ser också elevernas flerspråkighet som en resurs.

Delaktighet

Nyanlända elever är ett relativt ”nytt” begrepp inom forskarvärlden men väldigt högaktuellt. Kästen, Ebeling och Otterup (2016) skriver om behovet av ett holistiskt betraktelsesätt när det gäller mottagande och introduktionen av nyanlända elever. Det betyder att helheten är viktigare än de olika delarna. Det betyder också att inget kan betraktas enskilt utan måste ingå i en kontext.

Wiggs (2008) har skrivit en avhandling om berättelser om flyktingskap, skolgång och identitet. Den handlar om vad som händer med en människa som rycks upp med rötterna och tvingas att fly till ett främmande land. Den handlar också om omständigheterna kring flykten och att det bidrog till en förändring i livet. Författaren vill visa på att upplevelserna är olika men gemensamt är att de alla tvingats att fly, men också att uppbrottet inte har varit en katastrof trots att flykten varit dramatiskt. Hon vill också visa i sin avhandling att det även har medfört nya

möjligheter. Vidare visar Wiggs (2008) också hur viktig skolan är men att det också är en dörr som man ska ta sig igenom. Här är upplevelsen densamma, att det handlar om vilka förhållningssätt som finns på skolorna när det gäller bemötandet. Författaren nämner att det ligger i linje med forskning kring samhällets utveckling mot att bli mer mångkulturellt. Språket är den stora barriären att ta sig över för att komma igång med det nya livet. Resultatet visar också på svårigheter att känna sig delaktig i skolans värld. I en brittisk studie kan man läsa att när man skapar gemenskap för att främja både mångfald och solidaritet kan det göras på olika sätt (Faas, 2007). På den ena skolan förespråkade man mångfald och på den andra integrerades eleverna som brittiska medborgare. Resultatet av studien visar att skolan som arbetade med integration lyckades få till en bättre arbetsmiljö än skolan som arbetade med mångfaldsperspektivet. Arbetsmiljön var bättre eftersom det var färre konflikter på skolan med ”alla är lika mycket värda-tänket” än på skolan som arbetade med mångfald. En annan internationell studie handlar om individuella berättelser om flyktingarnas upplevelse av att gå i gymnasiet i Australien. Eleverna berättar att det är svårt att känna en delaktighet i skolan. De känner sig väldigt utanför, enligt dem själva, för att de inte pratar bra engelska. Studien visar också att skolan har ett visst mandat att avgöra om ungdomarna blir inkluderade eller exkluderade. Ungdomarnas önskan var att skolan skulle vara en plats för dem att känna delaktighet i, vilket det inte är i nuläget (Uptin, 2011). Wiggs (2011) skriver att flyktingar, frivilliga eller inte, som får ett bra bemötande och en bra skolgång i Sverige utgör en stor resurs för samhället. Mottagandet av flyktingar är en komplex fråga. Det handlar om enskilda människoöden som möter myndigheter som har lagar och principer att hålla sig till. Lärarna är de som måste försöka skapa ordning i en vardag som för den enskilda eleven kan vara kaotisk. Läraren har ett ansvar att se eleven som vilken elev som helst och skolan som institution har mycket att lära av de nyanlända elevernas unika erfarenheter.

Teoretisk förankring

Denna studie grundar sig på specialpedagogiska perspektiv och på sociokulturell teori. Sociokulturell teori lämpar sig väl eftersom fokus är på lärande, kultur och kommunikation. Sociokulturell teori ger en förståelse att se helheten mellan lärande, kultur och kommunikation. Jag tycker den passar bra för att den sociokulturella teorin ser de olika händelserna som en helhet. Det innebär att allt som händer påverkar och möjliggör tänkandet. Sociokulturella perspektiv på människors tänkande och handlingar måste förstås i ljuset av framväxande kulturella och historiska processer som människor är involverade i (Jakobsson, 2012). Nilholm (2007) beskriver att synen på specialpedagogiken kan delas in i olika perspektiv. Perspektiven skiljer sig åt beroende på vad man lägger fokus på. Jag kommer att relatera till brist-perspektivet i specialpedagogik där orsaken till skolproblem i huvudsak läggs på individen, att eleven har för dåliga kunskaper för att klara gå på ett nationellt program. Jag kommer också dra paralleller till ett relationellt perspektiv. Ett relationellt perspektiv innebär att om det görs förändringar i elevernas omgivning kan det påverka och öka möjligheterna att uppfylla krav eller mål som ställs på eleven (Emanuelsson m.fl, 2001)

Sociokulturell teori

Att omvärlden och den kultur en människa lever i har stor betydelse för hennes sätt att lära och utvecklas är de flesta medvetna om. Genom att se på lärandet ur ett sociokulturellt perspektiv växer så småningom en bild fram av människans möjligheter och begränsningar (Säljö, 2014). De flesta som arbetar utifrån ett sociokulturellt perspektiv har inspirerats av den ryske forskaren Vygotsky. En av Vygotskys huvudpoänger är att människan måste förstås i ett sammanhang. För att förstå människans utveckling blir det nu avgörande att studera sociala och kulturella förändringar (Nilholm, 2016). I alla processer är kommunikation och interaktion mellan människor avgörande. Det är genom kommunikation som sociokulturella resurser skapas men det är också genom kommunikation som de förs vidare. Detta är en grundtanke i ett sociokulturellt perspektiv enligt Säljö (2014). Baserat på Vygotskys sociokulturella teorier om att all inlärning sker i ett socialt sammanhang ser man inlärning och även språkinlärning som ett resultat av möten mellan individer i socialt samspel med varandra i ett sociokulturellt sammanhang. Ett sociokulturellt teoriperspektiv kan därför säga oss mycket om hur undervisning för nyanlända elever bör genomföras i skolan. Detta perspektiv för fram en teori om undervisning och lärande där både lärare och elever ses som aktiva deltagare och där

lärandet handlar om ett samarbete dem emellan (Gibbons, 2013). I ett sociokulturellt perspektiv med utgångspunkt i samspelet mellan tanke och handling å ena sidan samt individers lärande å den andra blir den grundläggande bilden av människans utveckling annorlunda. Människor föds in i och utvecklas inom ramen för samspel med andra människor. Från begynnelsen görs erfarenheter tillsammans med andra. Dessa medaktörer hjälper till hur världen fungerar och hur världen ska förstås. Kommunikation och språkanvändning är centrala begrepp i den sociokulturella teorin. Det är genom att kommunicera som människan blir delaktig hur människor i omgivningen uppfattar och förklarar företeelser (Säljö, 2014).

Kultur – kommunikation

Eftersom min studie bygger på nyanlända elevers upplevelser på gymnasiet där kultur och kommunikation är viktiga aspekter att ta hänsyn till nämner jag här nedan teorier kring kultur och kommunikation.

Begreppet kultur brukar definieras som den livsform eller livsstil som kännetecknar en grupp människor och i den ingår grundläggande värderingar om familj och arbete, liv och död, samhälle och natur. Den omfattar också handlingsmönster, kunskaper, roller och relationer (Nilsson & Waldermansson, 2011:122).

Kultur har nämnts på många olika sätt i litteraturen. Idag är definitionen att kultur är som en typ av gemensam livsform. De har med andra ord en tämligen gemensam världsbild, det vill säga en uppfattning om hur saker och ting bör vara och hur det faktiskt är. Kulturer syns i handlingar och värderingar. Kulturen anger också hur stora avvikelserna kan vara för att vara ”tillåtna”. I kulturen ingår uppfattningar om hur man ska bete sig i en rad olika situationer. Det är sådant som är den vardagliga normen i kulturen. Det är den som styrs av gemensamma, uttalade, överenskommelser om vad som är rätt och orätt (Herlitz, 2010).

Nilsson och Waldermansson (2007) skriver att mötet med det okända kan väcka osäkerhet och ängslan. Vi måste ha kunskap om de andra för att kunna förstå handlingar och få samspelet att flyta. Gruppen likt samhället hålls samman med ett antal värden, normer, regler, traditioner, symboler, vanor, föreställningar ett gemensamt språk som skiljer sig från andra kulturella grupper i samhället. Kulturmöten kan vara ett samspel med det främmande och obekanta. Det

kan också vara ett möte med det annorlunda. Alltså något som inte är obekant men som ändå är avvikande för ens kultur (Stier, 2011).

Specialpedagogiska perspektiv

Historiskt sätt uppstod specialpedagogiken som ett svar på att den vanliga skolan inte passade för alla grupper av barn och ungdomar. Specialpedagogik är pedagogik där den vanliga pedagogiken inte anses räcka till (Nilholm, 2007). Specialpedagogik är ett eget pedagogiskt område. För att förstå vad specialpedagogik är behöver man ha kunskaper om några teorier som finns om specialpedagogik. Michel Foucault var en fransk filosof. Han utvecklade tankar kring vad som gör att man sorterar människor i olika fack. Han ansåg att samhället har ett behov av att beskriva vad som är ”normalt” och att utveckla åtgärder för att normalisera människor. Det som inte är normalt kallas för avvikande, enligt Foucault. Att sortera och kategorisera människor är något som vi ständigt gör. Det vanligaste sättet att se på specialpedagogik är att den är till för att kompensera brister hos människor. För att kunna se vilka bristerna är måste man definiera bristerna (Höstfält, 2017). Lutz (2013) anser att specialpedagogik inte bara handlar om specifika metoder utan det handlar mer om förhållningssätt, bemötande, etik samt en öppenhet för att problematisera och kritiskt granska den pedagogiska lärandemiljö som erbjuds för eleverna. Nilholm (2007) nämner att en grundläggande idé i det kompensatoriska perspektivet av att se på specialpedagogik är att kompensera individer för deras problem. Ser man på specialpedagogiken utifrån ett relationellt perspektiv innebär det att förändringar i omgivningen kan påverka möjligheterna att uppfylla målen i skolan för eleverna. Tidsaspekten är viktig om man ser på specialpedagogiken ur ett relationellt perspektiv. Det handlar om lösningar som innebär att hela utbildningsmiljön behöver ses över utifrån ett specialpedagogiskt tänk samt att specialpedagogiken måste diskuteras på en grupp - och skolnivå. Det relationella perspektivet ser inte specialpedagogiken som ett synsätt för lösa akuta problem (Emanuelsson m.fl, 2001).

Metod

Metodval

Mitt arbete är en kvalitativ studie med intervjuer som insamlingsmetod. Jag har använt mig av semistrukturerade intervjuer. Detta ger intervjuaren större möjlighet att fördjupa svaren och gå in i en dialog med den som intervjuas (May, 2001). En intervju är ett samtal som har en struktur och ett syfte. Intervjuer är mer än spontana vardagliga samtal och blir ett sätt för intervjuarna att genom omsorgsfullt ställda frågor och lyhört lyssnande erhålla nya kunskaper. Forskningsintervjun är inte ett samtal mellan likställda parter, eftersom det är forskaren som definierar och kontrollerar situationen. Ämnet för intervjun presenteras av forskaren som också kritiskt följer upp den intervjuades svar på frågorna (Kvale, 1997). Syftet med studien är att undersöka hur nyanlända elever upplever sin skolgång i gymnasiet och då passar detta metodval bra eftersom intervjupersonerna får möjlighet att besvara frågorna på ett utförligt sätt.

Urvalsgrupp

Fem elever från nationella program mellan årskurs 1-3 varav två från högskoleförberedande program och tre från yrkesförberedande program kom att bli urvalsgruppen. Skolan är en gymnasieskola med 6 olika rektorsområden. 6 rektorer som har ansvar för sitt område och olika antal program. Varje område har ett elevhälsoteam där representanter är sköterska, kurator, studie och yrkesvägledare, specialpedagog, speciallärare och rektor. Urvalsgruppen bestod av två flickor och tre pojkar. Alla är födda i Afghanistan och de har mellan 7-9 års skolbakgrund från sitt hemland. De är alla nyanlända. Två av eleverna är ensamkommande och en är anhörighetsinvandrad med sin mamma. Två av eleverna har kommit tillsammans med sin mamma. Alla har permanent uppehållstillstånd i Sverige. Samtliga har fingerade namn i studien.

Genomförande

Utgångspunkten för valet av de fem eleverna har varit till viss del variation i gymnasieprogram och att de alla gått på Språkintröduktion på skolan samt elevernas vilja att berätta om sina upplevelser av gymnasiet. Jag valde ut eleverna slumpmässigt genom att titta i skolkatalogen efter elever som jag visste hade gått på språkintröduktion på skolan. Jag visste att sannolikheten var relativt stor att jag skulle känna eleverna eftersom jag har arbetat en längre tid på språkintröduktion. Jag skrev ett mail till tio elever om syftet med min studie. Två elever tackade nej på grund av att de inte hade tid, tre elever svarade inte alls och fem svarade att de gärna ställde upp. Det slumpade sig att alla 5 elever var från Afghanistan. Mina intervjuer omfattade tio huvudfrågor som utgjorde grunden och beroenden på intervjupersonernas svar ställde jag följdfrågor. Frågorna handlade om elevernas upplevelser om vad som fungerar bra eller mindre bra för att klara av kraven i gymnasiet. Intervjuerna tog mellan 60 och 90 min. Intervjuerna spelades in efter tillåtelse från eleverna. Intervjuerna gjordes på skolan i ett avskilt rum efter skoltid. Jag var väl förberedd när jag träffade eleverna. Jag förklarade ytterligare en gång till vad syftet var innan jag började med intervjun. Jag förklarade också att det var frivilligt och att det var i sin ordning om de ville hoppa över vissa frågor. Jag bad också en lärare som pratade deras modersmål att förklara de etiska aspekterna (se nedan) så att informanterna kände till sina rättigheter. En studiehandledare fanns också tillgänglig för att förklara frågorna om informanterna inte förstod. Transkribering av intervjuerna gjordes för att få en överblick över vad informanterna hade gemensamt och vad som skiljde sig åt. Vid samtliga intervjuer ställdes samma frågor medan följdfrågorna kunde se något annorlunda ut.

Etiska aspekter

Vetenskapsrådet (2011) presenterar fyra olika krav om etiska övervägande. Det första är informationskravet. Detta innebär att jag som ska göra undersökningen måste informera intervjupersonerna om vad syftet med studien är. Jag informerade eleverna om att jag även spelade in intervjuerna men att det inspelade materialet efteråt kommer att raderas. Jag informerade även att de när som helst kunde avbryta intervjun. Denna information presenterades även muntligt på informanternas modersmål av modersmålsläraren. Det andra kravet som Vetenskapsrådet (2011) har är samtyckeskravet. Det är information om att de förstår och samtycker till deltagandet i studien. Samtyckeskravet har översatts till informanternas modersmål. Intervjupersonerna har signerat samtyckeskravet. Det tredje kravet som

Vetenskapsrådet (2011) har är konfidentialitetskravet. Vilket innebär att inget material kommer att föras vidare utan att fråga informanterna om samtycke. Jag har även aidentifierat eleverna i studien. Det sista och fjärde kravet som Vetenskapsrådet (2011) har är nyttjandekravet. Jag har följt kravet och kommer inte att föra det vidare. Syftet med studien är att öka kunskapen om nyanlända elever i gymnasiet.

Analys och bearbetning

Jag hade också en tanke innan intervjuerna påbörjades hur materialet skulle analyseras. Kvale (1997) skriver att det betyder mycket för utgången av intervjun om forskaren har förberett sig. Jag förberedde mig genom att läsa Skolverkets allmänna råd och teorier om nyanländas lärande. Han nämner också att man bör ha tänkt igenom hur intervjuerna ska analyseras och resultaten rapporteras. Analysen började redan under intervjun eftersom eleverna visade engagemang för frågor som de kände mer för och då väcktes tankar hos mig till blivande rubriker i studien. Materialet som jag har utgått från i studien är de fem intervjuerna. Intervjuerna transkriberades ord för ord i direkt anslutning till intervjutillfällena. Det transkriberade materialet lästes igenom ett flertal gånger. Det första jag gjorde var att sortera ut vilka gemensamma och även olika teman som fanns i utskriften. Även om forskaren har hållit sig fast vid frågorna så uppstår ändå oordning eftersom ett samtal rör sig fram och tillbaka över olika teman. ”Huller om buller” ingår i den kvalitativa undersökningens livslust (Rennstam & Wästerfors, 2015). Materialet sorterades ett antal gånger innan kategorierna framträdde helt. Utskrifterna markerades med olika färger. Det blev även dubbelmarkeringar utifrån att vissa teman ingick i varandra. En del markeringar ändrades. Sortering av kvalitativt material är en konkret sysselsättning. Det går sällan att tänka fram en sortering den bör göras. Att sortera är ett sätt att handskas med materialet. Den som inte läser materialet upprepande gånger och försöker formulera det som finns har ingen chans att få ordning på det. Nästa fas är att reducera materialet. Här tar jag ett beslut utifrån vad som är mest intressant och vad som svarar på mitt syfte och frågeställningar. En viss tvekan och osäkerhet fanns där eftersom jag inte visste om det ena stoffet var bättre än det andra. Det är ett sätt att hantera att man inte kan återge allt som har dokumenterats. Man bör vara beredd på att vandra fram och tillbaka mellan det utlyfta materialet och materialet som man har lämnat åt sidan (Rennstam & Wästerfors, 2015). Efterhand som sortering och reducering pågick växte rubrikerna fram. Innehållet utifrån materialet placerades sedan i en viss ordning. Varpå att ordningen ändrades några gånger.

Validitet – reliabilitet

Att intervjua någon som man känner innebär en risk. Risken kan vara att man tar för givet att andra ser händelser och fenomen som en själv och då kan rätt information missas. Vidare kan det också innebära en risk när man känner till delar av verksamheten och då missar att be om ett förtydligande eller ett klagörande från informanterna samt att ens egna åsikter lyser igenom. Detta kan göra att det påverkar hur svaren formas. Det betyder inte att det som sägs förlorar i värde men man måste vara medveten om det. En intervju kan aldrig vara helt fri eller helt på den intervjuades villkor eftersom det är intervjuaren som bestämmer ämnet och som kan styra samtalet (Kvale, 1997). Men samtidigt kan det vara en god kvalifikation att den som intervjuar är kunnig på det område som undersöks. Kvale (1997) skriver att den person som intervjuar bör vara kunnig på det område som är föremål för undersökningen. Eleverna fick inte frågorna i förväg. Denna målgrupp hade troligtvis haft nytta av det och eventuellt hade man kunnat få mer uttömmande svar från informanterna. Svaren bygger på deltagarnas upplevelser och ens upplevelser är olika utifrån olika värderingar och händelser. May (2001) skriver att där finns en del kritiska aspekter om intervjuer som metodval. Intervjuer bygger på antagande att personernas redogörelser för sina handlingar representerar något som ligger bortom intervjusituationen. Detta ger upphov till olika funderingar. Redogörelserna kan vara helt felaktiga av en eller annan anledning. Om det ändå är en äkta återspeglning av personernas upplevelser eller erfarenheter kan det ändå finnas omständigheter som intervjupersonerna inte var medvetna om. May (2001) skriver vidare att man kan bara uppnå full förståelse genom att undersöka den kontext som händelserna utspelades i. Det förutsätter att forskaren är där när det händer.

Resultat

I följande kapitel redogör jag för resultatet från intervjuerna. Resultatet bygger på intervjuerna av de fem nyanlända eleverna som går på gymnasiet yrkesförberedande program och högskoleförberedande program. Arbetets syfte är att undersöka nyanländas elevers upplevelser av språkintruktions betydelse samt sin skolgång på gymnasiet. Jag kommer att presentera resultatet här nedan. Analysen som har gjorts utifrån intervjuerna resulterade i sex teman utifrån frågeställningarna.

Följande fiktiva namn kommer att användas i resultatdelen: Laila, Samir, Aziz, Amar och Aftikar.

Det pedagogiska uppläggets betydelse för nyanländas lärande

Samtliga informanter uttrycker starkt att det är språket som är det som gör att de inte kan uttrycka sig som de hade önskat samt att de inte kan visa sina förmågor på ett bra sätt.

Laila beskriver att vissa av hennes lärare har förstått att hon presterar bättre när hon får göra proven muntligt. Från att ha fått betyget E har hon nu kunnat få B på flera prov. Hon lägger också ner många timmar på sina studier för att kunna förstå kurserna. Det är också relativt nytt att reflektera och analysera i alla kurser. När Laila gick på språkintruktions hade hon bara ett mål med studierna där och det var att bli godkänd i ämnena för att bli behörig till gymnasiet så då fokuserade hon inte på att få högre betyg. Det tycker hon är synd nu i efterhand och hon tror att hon hade haft mer hjälp av det nu på det nationella programmet men hon säger att det inte fanns tid till det när hon gick på språkintruktions. Hon tycker att flertalet av lärarna i hennes kurser tar hänsyn till att det tar längre tid för henne. Mycket av hennes tid på fritiden går till att studera:

Jag brukar fråga vad de ska göra efter skolan och då säger de att de ska träna, titta på tv och baka. De frågar mig tillbaka och då säger jag att jag måste plugga.

Samir pratar också om hur mycket tid som han får lägga ner på att lära sig de nya orden. På en del lektioner visas det bilder på de ”nya orden” och det tycker han är bra. När det inte finns bilder och orden kanske inte finns på hans modersmål så är det väldigt svårt.

Det är som att lära sig ett nytt språk igen nu när vi läser våra karaktärsämnen. Det är ord vi aldrig har hört innan. Det är nya ord hela tiden. De pratar hela tiden om nya ord. Vi får fokusera på de nya orden mycket.

Samir menar att det är mer på allvar nu med att gå på ett nationellt program. Det är på riktigt säger han. Han vet att om han klarar av gymnasiet så har han ett jobb i framtiden. Aziz hade önskat att det var färre prov. Han tycker inte man kommer ihåg det man har läst när man kollar färdigheterna med hjälp av skriftliga test. Han tycker att han lär sig mer av undersökningar.

Ja istället för att sitta 5 timmar och plugga för prov. Vi kan kanske få två veckor på oss att förbereda för redovisning. Jag lär mig mer då. En uppgift vi hade i svenska som skulle själv kolla på en film och hade två veckor på oss. Jag skrev lite varje dag. Jag fick jättebra betyg på det. Så jag skrev en recension på ett helt A4. Det tog en vecka och jag fick B på den uppgiften. Vi har också haft en berättandetext. Jag satte mig och skrev en halvtimme och fick bara ett E på det.

Aziz hade också önskat att man hade fått arbeta mer på sina texter innan man lämnar in dem. Han tycker också det är bra med filmer och powerpointpresentationer.

Vissa lärare har mindre bilder och många texter. Det är jättesvårt. Vissa har många bilder och kort text och det är det bästa för mig. En bild kan säga tusen ord .

Amar tycker att han lär sig mest när han får se på film. Han lär sig också när han får arbeta i mindre grupper. När klassen har seminarium och de diskuterar tillsammans och det blir fördjupande diskussioner tillsammans. Han vill gärna prata om ord eftersom vissa av orden inte går att översätta och vissa ord inte ens finns på hans modersmål. Pratar man om orden och visar bilder så blir allt enklare att förstå. Aftikar menar att nu är det på allvar och allting är seriöst. Hon har ett ansvar nu och hon är på väg att blir vuxen, säger hon. Praktiken känns mer på riktigt än vad den gjorde på språkintröduktion. Hon vet att praktiken på språkintröduktion skulle hjälpa henne att våga prata mer svenska medan nu är det för att lära sig ett yrke.

Det svåraste är språket säger Aziz:

Det är språket. Jag hade så här innan att vi inte fick prata på vårt modersmål i klassen under lektion för det var många som pratade på sitt modersmål med

varandra på lektionen då utvecklar man inte sitt språk på svenska. Så den största skillnaden för mig nu är att det är bara jag som kommer från ett annat land så jag måste prata svenska hela tiden. När jag gick på språkintröduktion så pratade jag bara svenska med lärarna inte med någon annan. Jag hade kompisar från mitt hemland så vi pratade alltid bara vårt modersmål. Det är den största skillnaden. Språket. För om man pratar mycket svenska innan så får man inte så stora problem med att gå på ett nationellt program.

Studiehandledningens betydelse för nyanländas lärande

Gemensamt för eleverna är att de tycker att studiehandledning på sitt modersmål är viktigt. Deras upplevelser om studiehandledningen ser till viss del olika ut men deras syfte är det samma. Att lyckas nå målen med hjälp av studiehandledning på sitt modersmål.

Aftikar har i nuläget ingen studiehandledning. Hon har haft men hon vet inte varför hon inte har det mer. Hon tror att läraren som hon hade i studiehandledning har för mycket att göra:

Tre lektioner på tre veckor som han inte kom. Han hade mycket att göra tror jag. Jag förstår det för jag vet att har mycket att göra. Han kan hjälpa mig i ett annat ämne för han har även det ämnet med oss.

Aftikar vill gärna ha studiehandledning. Hon hade mycket hjälp av det när hon gick i årskurs 1. Hon säger också att hon alltid går på studiepassen för att hon behöver hjälp.

Amar hade inte studiehandledning i årskurs 1. Enligt honom så var det en lättnad när han fick hjälp av studiehandledare i årskurs 2. Då gick allt väldigt mycket bättre. Nu i årskurs 3 har han ingen schemalagd studiehandledning och det fungerar bra för honom. Han vet vem han ska gå till om han har svårigheter. Han känner sig frustrerad nu efteråt, eftersom att han vet att han kunde mer, men det var språket som begränsade det hela. Han säger också att lärarna frågar honom varför han inte presterade bättre eftersom de nu har sett hur mycket han kan:

Men nu den här läraren som jag hade på psykiatri. Jag har henne i specialpedagogik också. Hon frågar mig varför visa du inte den här kunskapen som du fick innan i årskurs 1. Sa till henne att jag sa till dig tusen gånger att jag inte kan uttrycka den.

Laila har inte heller någon studiehandledning men hon har något som heter språkstöd. Där får hon hjälp av ämneslärarna. Lärarna förklarar och laborerar med ämnesorden i kursen. Hon är nöjd med det.

Delaktighet i gymnasiet för nyanländas lärande

Beskrivningarna av elevernas uttryck för utanförskap baseras här på Laila och Amars berättelser. Samtliga informanter nämner att där finns ett utanförskap. De känner sig inte delaktiga i sina respektive klasser. Värst är det början på årskurs 1 för samtliga.

Men så var det en dag på en av lektionerna, så var det en tävling mellan pojkarna och flickorna i klassen. Jag fick svara på alla frågor så vi vann. Efter det började mina klasskamrater komma fram till mig och ställa frågor. Först trodde de att jag inte kunde någonting men sen efter detta fattade de att jag var smart. Dagen efter hade vi prov, men aldrig innan när jag hade hälsat på dem hade de hälsat tillbaka men efter detta så kom de till mig och ställde frågor och om jag kunde förklara saker för dem.[..] Det är inte så att jag pratar med alla men jag har mina vänner. Nu är vi tre, fyra stycken som burkar snacka med varandra och det funkar jättebra.

De första tre -fyra månaderna i skolan var Laila helt ensam. Hon var så ensam att hon ville sluta skolan. Hon hittade inte fram till de andra i klassen. Hon tyckte själv att hon var så olik de andra i klassen. Efter händelsen med tävlingen vände allt. Hon känner att de vänner hon umgås med nu i klassen är hennes "riktiga" vänner och att de inte bryr sig om hon är smart eller inte. Hon säger att nu känner de henne som hon verkligen är. En snäll person. Därför vill de vara hennes vän. Det var en chock för Laila att möta klasskamraterna på gymnasiet. På språkintröduktion var alla som henne men på gymnasiet var hon så olik de andra.

Amar beskriver utanförskapet som något psykiskt dåligt. Han går nu sista året på gymnasiet.

När man är själv. Alltså människor behöver prata med varandra mycket och gör man inte det blir man helt stängd. Jag bor ensam så jag har ingen som pratar med mig. Jag säger inga ord till någon kanske ibland om jag ringer till kompisar och med mamma annars pratar jag ingenting. Så när jag kommer till skolan så är jag lite tyst.

Amar tycker att lärarna hade kunnat göra mer för att få eleverna att känna ett sammanhang i klassen. Han tycker att mer organiserade gruppövningar med blandade grupper hade gjort att man hade varit tvingade till att prata med varandra.

Vi har grupparbeten ibland. De som känner varandra går snabbt till varandra. De som inte kan svenska och de som är ensam blir utanför. Då måste de hoppa in i någon av de andra grupperna och det tycker inte grupperna om. Det gör mycket ont i mitt hjärta.

Amar menar att man inte ska låta eleverna själva bestämma gruppdelningen. Amar har inga problem med dem i klassen. Det är mest att han känns som luft för dem vilket han i och för sig tycker är väldigt synd.

Aftikar var väldigt ensam den första tiden i klassen. Hennes uppfattning var att alla redan kände varandra från grundskolan. Aftikar tycker att en tidig utflykt hade varit bra för att komma in i klassen. Hennes klass hade tyvärr sin utflykt i slutet på årskurs 1 och det tyckte hon var försent. Hon kände sig ensam första året.

Men det var i slutet och jag tycker att man kunde gjort det i början. Det hjälpte mig mycket den kvällen att lära känna de andra. Men det var synd att det var sista terminen i ettan. Våra lärare tyckte det var bättre att vi hade det i slutet av första året då vi kände varandra, men jag kände ändå ingen.

Samir har en vän i sin klass som kommer från samma land som han själv. I början var det svårt att hitta vänner i klassen. Det var nervöst att redovisa för de andra. Samir har bra kontakt med de andra i klassen nu. Han får också frågor som handlar om ämnets karaktär. De andra eleverna har insett att Samir har kunskaper i de praktiska ämnena. Han har arbetat en del i sitt hemland med just det som de lär sig i de praktiska ämnena. Han tror att det blev bättre när de började prata med varandra i klassen. När klasskamraterna såg att Samir var duktig på de praktiska momenten. Samir tycker om att skoja och kramas men han kramas inte så mycket i skolan mer. Han har förstått att det inte passar där. Det kunde man göra på språkintröduktion men inte på nationella programmen.

Betydelsen av sociala relationer för nyanländas lärande

Samir har en mentor. Han har inte så mycket kontakt med henne. Hon brukar skriva på lärplattformen eller skicka sms. Han känner ändå om han skulle behöva hjälp av sin mentor så är hon tillgänglig för det. Han har däremot en lärare som han känner mer tillit till. Han tycker det är viktigt att man har någon som finns där, men han tycker också att man måste kämpa själv för att nå målen.

Det behöver inte vara en vuxen som säger att nu måste du sätta dig ner och jobba. Det är inte många som säger så på programmen. På språkintröduktion var lärarna där och sa till en hela tiden. Det tycker jag är bra. Det betyder att de bryr sig. Man behöver den hjälpen i början men nu är det lättare att ta ansvar själv eftersom man vet nu hur det funkar i svensk skola.

Aftikar hade önskat att lärarna hade förstått att de elever med ett annat modersmål än svenska hade fått använda sina telefoner som ett hjälpmedel till att översätta. Hon tycker det var obehagligt att varje gång fråga om man fick använda sin telefon:

Precis som om de redan från början misstänkte att man skulle göra något annat när man bara ville förstå vad det handlade om. Jag tänker på att lärarna måste förstå att vi behöver använda oss av våra mobiler eftersom vi behöver använda telefonerna till översättning och då är vi tvingade att säga till hela tiden. Vi har 5-6 olika lärare. De hade varit bättre om de hade förstått våra problem. Vi ska inte hela tiden behöva berätta att vi måste ha telefonen för att översätta ord som vi aldrig har hört talas om innan.

Amar beskriver att han fick mycket hjälp av sin mentor på språkintröduktion. Han tycker det är viktigt att mentorn visar empati och inte sympati som han ibland känner att det är med lärarna på de nationella programmen. Eleverna ser det säger han.

Enligt Laila så behöver alla elever på skolan en mentor som är engagerad. Hon nämner också hur viktigt det är med lärare som förstår att ens kunskap och färdigheter kan visas på olika sätt. Mentors roll är också att visa vägen om man har gått vilse säger hon. Hon tycker det är tråkigt

när hon möter lärare som pratar om att hon måste kunna mer svenska när hon egentligen kan ämnet men då på sitt modersmål. Hon hade önskat att förståelsen hade varit större där.

Betydelsen av pedagogernas förhållningsätt

Laila minns att under vissa lektioner på språkintröduktion lärde hon sig mycket. Hon hade även läst dessa ämnen i sitt hemland. Hon hade inte upplevt ämnena så glädjefulla och givande i hemlandet som hon gjorde när hon läste på språkintröduktion. Hon har nu fortsatt att läsa dessa kurser och hon tror att grunden som hon fick på språkintröduktion har gjort att hon även nu klarar av kurserna på nationella program.

Aftikar minns också lektionerna på språkintröduktion med glädje. Hon tyckte att speciellt en lärare var duktig på att förklara och få Aftikar att förstå:

Läraren var jättetydlig och jättesnäll. Hon var hela tiden så duktig på att förklara allting. Jag var inte rädd för att fråga något. Kanske jag repeterade tre eller fyra gånger om en fråga till henne men hon svarade alltid vänligt.

Aftikar har lärare på de nationella programmen som gör som läraren på språkintröduktion. I ett ämne när hon har svårt för att förklara på djupet så får hon skriva på sitt modersmål.

Laila pratar om att när hon gick på språkintröduktion hade hon i fokus att klara av kurserna för att komma vidare till gymnasiet. Det var hennes mål. Nu när hon går på gymnasiet så lägger hon ner så mycket mer tid på att klara av kurserna. Hon vill få bra betyg. Hon tycker också att lärarna ska vara tydligare på språkintröduktion med att förklara varför de ska lära sig just denna kunskap. Då tror hon att eleverna hade lärt sig mer och inte bara försökt klara av kursen.

När jag gick på språkintröduktion så var det för att få betyg och då försökte jag inte lära mig så mycket. Jag vill bara gå vidare. Men just nu är det inte så. Man måste göra sina egna läxor men vissa andra kanske bara tar en kompis text och går och kopierar men det funkar inte på de nationella programmen.

På språkintroduktion är lärarna vana vid att eleverna inte förstår allt så då menar Samir att där behövde man inte fråga om att få se en bild eller att få det uppritat. Han nämner också att man måste arbeta mer självständigt och ta mer ansvar på de nationella programmen.

Laila tror att hon hade haft mer hjälp av att vara ute på de nationella programmen i syftet att förstå de sociala koderna och vilka normer som råder där. Hon har också förslag om att när eleverna går på språkintroduktion måste man prata mer om hur det är att vara ungdom i Sverige. Hur man pratar med varandra. Hon berättar om när hon försökte prata med eleverna i början av terminen så kändes det bara konstigt. Hon försökte även skoja med klasskamraterna men det fungerade inte heller. Hon säger att hon försöker att anpassa sig efter klasskamraterna men att det är svårt.

Första dagen fick vi gå till ett rum tillsammans med 3-4 flickor och jag försökte prata med dem precis på samma sätt som jag gjorde när jag gick på språkintroduktion men det gick inte.

Analys

Att språket har en stor betydelse för att klara kraven i gymnasiet framkom under studien som en viktig påverkansfaktor. Eleverna ser det som ”nyckeln till framgång” om man behärskar språket fullt ut. Andraspråksutvecklingen sker inte automatiskt, speciellt inte när det gäller det mer komplexa, skolrelaterade språket utan här krävs det en medveten och genomtänkt undervisning (Otterup, 2014). Resultatet visade också att eleverna saknade till viss del någon form av stöttning i skolan. När det gäller elever med annat modersmål så behövs det stöttning i arbetet med att utveckla såväl språkliga som ämnesmässiga kunskaper från läraren, specialpedagogen eller från någon kamrat som kommit längre i sin kunskapsmässiga utveckling. Stöttning är en tillfällig handledning av elever mot kunskap om nya begrepp, högre nivåer av förståelse samt ett nytt språk. Eleverna bör få veta *hur* de ska göra och inte bara *vad* de ska göra. Får eleverna mallar och mönster kan de falla tillbaka till denna nästa gång de ska utföra en uppgift utan tillgång till stöttning (Gibbons, 2014). Det är viktigt att de kognitiva kraven hålls på en hög nivå även för den nyanlända eleven så att det finns en utmaning för dem att ta sig an. Det är så språkutveckling sker. Läraren bör vara vaksam på att ämnesinnehållet inte förenklas. Det som gör det möjligt för nyanlända elever att genomföra krävande uppgifter är den stöttning de kan få av lärare eller någon annan kompetent person i klassrummet (Otterup, 2016).

”Det en elev kan göra med hjälp i dag kan en göra på egen hand i morgon”. [Vygotsky]

Flertalet av eleverna tycker att det är lättare att förstå innehållet i lektionerna när de är mer visuella och konkreta. De vill inte att kraven ska sänkas utan de vill ha tydligare förklaringar. Vissa lektioner var mer tydligare än andra. De eftersträvade också en mer likvärdighet på hur undervningen skulle vara upplagd. Enligt Hajer och Meestringa (2014) måste det vara en kontextrik undervisning för att nyanlända elever ska tillgodose sig innehållet i undervisningen. Undervisningen kan utformas på många sätt men ett tydligt kännetecken är att lärarna söker en balans mellan vad de själva och eleverna gör. Det kan vara visuellt stöd samt att eleverna erbjuds flera texter av olika slag. Därför är alltför stor mängd av katederundervisning där det är läraren som använder språket och tar talutrymme inte bra för elevernas språkutveckling. Smågrupps - och paraktiviteter är i stället att föredra.

Frustrationen hos samtliga intervjupersoner var över att inte kunna visa sina färdigheter fullt ut. De ansåg sig kunna mer än vad de kunde visa för lärarna. De har kunskapen men kan inte få ut den på svenska språket. Seltzers (2015) skriver att alla lärare som arbetar med nyanlända ska se

språk som en helhet. Hon säger att språkinläring handlar om att integrera nya språk och det gör man genom att använda dem. Translanguing är ett pedagogiskt förhållningssätt som lärare kan dra nytta av. Det handlar om att medvetet och strategiskt använda sig av elevernas flerspråkighet i skolan. Viktigt är också att skapa en kultur av språklig mångfald på skolan.

Studiehandledningen ansågs som viktig för eleverna för att klara kraven i gymnasiet. För att förbättra inlärningsmöjligheterna och göra det möjligt för de nyanlända eleverna att följa ämnesundervisningen bör skolan anordna studiehandledning på modersmålet. Det är en viktig resurs för eleven till dess att andraspråket har utvecklats till att bli minst lika starkt som elevens modersmål (Otterup, 2014). Skolverkets (2015) rekommendationer är att nyanlända elever får studiehandledning på modersmålet, eftersom det är av betydelse för att förstå nya begrepp som med fördel kan ske på förstaspråket för att sedan översättas till andraspråket. Vidare går det att läsa att om studiehandledningen fungerar bra kan det vara betydelsefullt för elevens kunskapsutveckling och kan stärka elevens självförtroende och därpå höja studiemotivationen genom att eleven får visa sina färdigheter. Färdigheter som kan vara svåra att upptäcka utan hjälp av studiehandledaren (Skolverket, 2015). Lärare ska bedöma det som bedömas skall. Som bedömare ska man inte förblindas av språkliga brister utan istället titta på kunskapen (Skolverket, 2016).

Uppfattningen om att känna sig delaktig var viktig hos de flesta intervjuade eleverna. De menade att känna sig delaktig i skolan hade stor betydelse för förmågan att kunna ta till sig lärandet. Samtliga elever har känt ett utanförskap i skolan framförallt i början av årskurs 1. All personal på skolan ska medverka till att eleverna ska känna en delaktighet. En skola där elever upplever meningsfulla sammanhang, delaktighet och att olikheter respekteras lägger en grund för goda relationer och i sin tur motverkar kränkningar. Det ska vara en självklarhet att ett arbete på skolan med att främja lika rättigheter och möjligheter är något som är pågående men även något naturligt. Det främjande arbetet ska inte drivas enbart som ett särskilt projekt eller vid enstaka tillfällen utan det ska vara en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet (Skolverket, 2015).

Svårigheterna för de nyanlända eleverna är att de vill passa in men inte riktigt vet hur de ska göra. De nämner också att informationen om *Vem de är?* är bristfällig. De känner sig som något främmande som har kommit på besök. Människor i ett modernt samhälle måste ha en viss inre

trygghet för att hantera det främmande, men även en viss nyfikenhet och vilja att förstå andra människor. Misstänksamhet, rädsla för det annorlunda, utgör ofta hinder för möten över kulturgränserna. Man ser andra människor och deras handlingar genom deras egna kulturella filter. Om en interkulturell kommunikation ska lyckas är det beroende på om man är medveten om skillnaderna och även villig att lära sig mer om specifika skillnader mellan kulturer och individer (Nilsson och Waldermanson, 2011).

Det var till viss del en skillnad i hur eleverna beskrev vilken hjälp de fick när de inte behärskade språket fullt ut. När eleverna beskrev undervisning som fungerade för dem, både på språkintröduktion och på de nationella programmen var det lektioner där språket visualiserades och modellerades. I den bästa av världar förklarar läraren det ämnesmässiga perspektivet och terminologin som hör till med hjälp av olika experiment så att eleverna både kan se och samtala om det som händer (Hajer & Meestringa, 2014). Det fungerade också bra när man fick visa sin kunskap på sitt modersmål.

Analysen visade att eleverna tycker att på språkintröduktion skulle de ha lärt sig mer om den svenska kulturen. De vill också att eleverna som går på nationella program får lära sig mer om andra kulturer, så att de inte känner sig så främmande när de börjar på sina program. Det är avgörande betydelse att man försöker förstå innan man fäller ett värdeomdöme. Ytterligare en sanning är att om du accepterar och förstår en annan kultur blir det lättare att umgås med människor av den kulturen (Herlitz, 2010).

Diskussion

Resultatdiskussion

I den här studien har jag undersökt nyanlända elevers upplevelser av språkinstruktionens betydelse samt sin skolgång på gymnasiet. Undersökningen rör ett högaktuellt ämne. Den globala situationen med miljontals människor på flykt och att Sverige har tagit emot migranter som är i faktisk ålder med att börja ett svenskt gymnasium. För många ungdomar är skolan den allra viktigaste vägen in i samhället. De frågeställningar som har legat till grund för arbetet är:

- Vilka faktorer upplever eleverna som betydelsefulla för att klara kunskapskraven på nationella program?
- Vilken form av stöttning anser eleverna vara viktig på språkinstruktion för vidare studier på nationellt program?

Framgångsfaktorer som har framkommit i undersökningen är vikten av att känna en samhörighet för att kunna ha förmågan att studera. Det är också viktigt för eleverna att de får den stöttning som de behöver för att utvecklas. Stöttning i form av studiehandledning och språkstöd. När eleverna får visa sina kunskaper på sitt starkaste språk men även att de får visa sina färdigheter muntligt och inte bara i text har också en stor betydelse. Tiden är också av stor betydelse för nyanlända elever. De behöver mer tid för det är många nya ord och ny kunskap som de kommer i kontakt med. Lektioner som är språk- och kunskapsinriktade är också en framgångsfaktor enligt eleverna för att lyckas med sina studier.

Förutsättningarna för att klara av kraven på de nationella programmen ser olika ut beroende på vilket program man tillhör och vilka lärare som eleven har i undervisningen samt rektorns förståelse över vikten att arbeta språkutvecklande när det gäller de nyanländas lärande. Det är rektorn som ansvarar för att ge lärare och övrig skolpersonal på skolenheten förutsättningar för arbetet med nyanlända elever (Skolverket, 2016).

Forskning visar att det tar lång tid att utveckla skolrelaterade språkfärdigheter på ett andraspråk och skolans satsningar på flerspråkiga elever måste därför vara långsiktiga och omfatta all undervisning. Isolerade insatser med några timmars

studiehandledning och undervisning i svenska som andraspråk räcker inte. Alla lärare behövs i det språkutvecklande arbetet [Inger Lindberg]

Det visade sig att elevernas upplevelser av att klara kraven i gymnasiet har att göra med att de måste prata mer svenska och umgås med svenska ungdomar

”[...] för om man pratar mycket svenska så klarar man sig bättre på nationella programmen”.
[Aziz]

Informanternas åsikter om vikten av att fortsätta stärka sitt förstaspråk och värdet i sitt förstaspråk går i detta fall emot forskning om språkutveckling. De tror att om de pratar mer svenska så kommer de att klara sina kurser bättre. Vad detta beror på kan jag endast spekulera om. Kan det kanske vara så att begreppet ”språkbada” som myntades under 90-talet lever kvar bland pedagoger och gemeneman så att de nyanlända ständigt får höra att de måste ”kunna bättre svenska”, att deras nya språk utvecklas oberoende av modersmålet? En annan tanke kan vara att eleven så gärna vill lära sig det nya språket att man endast fokuserar på inläring av ord och glömmet bort att befästa de nya orden genom modersmålet och dess sammanhang. Det är intressant att lyfta frågan vad man menar med ”ett bättre språk” och vilka förväntningar lärare på nationella program har på de elever som lämnar språkinstruktionen. Har man för höga krav på språkligt korrekta texter och missar således de förmågor som finns i innehållet? Jag menar att det också finns svenskfödda ungdomar som kommer till gymnasieprogram som har det tufft med alla de nya ämnesbegrepp som presenteras. Men detta får diskuteras ytterligare i ett annat arbete eller forum.

Forskningen om translanguaging säger att eleven ska använda sitt modersmål mycket för att befästa känslan i det nya språket. Enligt specialpedagogiska perspektiv handlar språkinläring om att integrera nya språk och det gör man genom att använda dem (Seltzer, 2015). De som talar samma språk ska ta hjälp av varandra. De ska uppmuntras att använda sitt modersmål när de ska lösa uppgifter och sedan skriva det på svenska. Läraren ska kunna ta hjälp av andra som behärskar elevens språk när man får inlämningsuppgifter. Eleverna ska också uppmuntras att komplettera på fler språk när det behövs. Det är ett pedagogiskt förhållningssätt som lärare kan dra nytta av. Det handlar om att medvetet och strategiskt använda sig av elevernas flerspråkighet i skolan. Viktigt att skapa en kultur av språklig mångfald på skolan (Seltzer, 2015). Så länge en elev inte behärskar svenska fullt ut spelar samspelet och dialogen mellan

läraren och eleven en central roll. Nyanlända elever är i stort behov av stöttning från lärare för att eleven ska kunna utvecklas vidare. Det en elev kan göra med hjälp av olika typer av stöttning säger mycket om vart eleven är på väg och vad eleven kan klara mer självständigt (Skolverket, 2017).

Att där finns ett tydligt utanförskap för eleverna visade resultatet. Även om eleverna försökte att anpassa sig upplevde de ändå en icke acceptans från jämnåriga. Det kan vara så att även om en nyanländ elev använder rätt teknik för att nå jämnåriga så kanske inte gruppen accepterar på grund av att de är normbrytande. Enligt den sociokulturella teorin är kulturmöten inte helt friktionsfria. Det är inte helt lätt att frigöra sig från sin egen kultur. Att uppfatta sin egen kultur som bättre eller mer civiliserad än andras kan förekomma. Det behöver inte betyda att man inte kan bli mer medveten om riskerna det innebär vid möten med andra människor och kulturer (Herlitz,2010).

En förutsättning för att skolan ska kunna erbjuda nyanlända elever en professionell och effektiv språk- och kunskapsutvecklande undervisning krävs ett samarbete mellan ämneslärare, svenska och svenska som andraspråk samt studiehandedare i modersmål. I undervisningen och i bedömningen i olika ämnen måste ämneslärarna kunna stötta de nyanlända elevernas lärande genom ett språkutvecklande arbetssätt som minskar elevernas språkliga hinder för lärande utan att kraven sänks på innehållet (Skolverket, 2017). Det tar tid att lära sig språk. Det kan enligt forskning ta fem till sju år eller längre för en nyanländ elev att utveckla ett skolspråk som fungerar fullt ut för att lyckas i skolan. Hur lång tid det tar kan bero på åldern, närheten mellan förstaspråket och andraspråket, tidigare skolgång och stöttning (Skolverket, 2017).

De nyanlända elevernas skolframgång eller misslyckande har under lång tid tillskrivits deras förmåga att lära sig svenska och inte setts som hela skolans ansvar. De lärare som undervisar nyanlända elever betraktas oftast av sina kollegor på övriga skolan som ansvariga även när de har lämnat språkintröduktion. Dessa lärare får inte stå ensamma för skolans samlade kompetens kring flerspråkighet (Bergendorff, 2016). Forskning om barn och elever med invandrarbakgrund har under lång tid handlat om språk. Men på 2000-talet ett halvt sekel efter det att elever med ett annat förstaspråk än svenska började bli synliga i skolan har språken blivit en av flera faktorer som berör skolans arbete. Nu måste den interkulturella pedagogiken anta nya uppmaningar och studera begrepp som globalisering, transnationella identiteter, normkritiska perspektiv och sociala konstruktioner i relation till de nyanlända eleverna (Elmeroth, 2016).

Metoddiskussion

I studien valdes semistrukturerade intervjuer som metod. Metoden valdes eftersom informanterna har större frihet att utveckla sina svar och det kändes som ett bra alternativ eftersom studien skulle handla om elevernas upplevelser. Fem elever genomgick intervjuerna var för sig. Jag kände eleverna sedan tidigare men jag tror inte det har påverkat resultatet. Om där hade funnits mer utrymme i undersökningen hade jag träffat dem ytterligare ett tillfälle till om de själva hade velat det. Jag tror att jag hade fått ut mer av frågorna om jag gjort det. Resultatet hade kanske blivit annorlunda när eleverna hade fått tänka till och fundera lite mer. Svaren hade kanske blivit mer uttömmande. Jag tror att denna målgrupp också hade haft nytta av att få frågorna i förväg för att förstå frågorna fullt ut. Jag var noga med att alla huvudfrågorna skulle ställas men att beroende på vad informanterna ville berätta om blev följdfrågorna annorlunda. Kanske hade resultatet sett annorlunda ut om eleverna hade fått frågorna på sitt modersmål och även fått uttrycka sig på sitt starkaste språk. Eleverna ansåg inte att det var ett hinder eftersom en studiehandedare fanns tillgänglig för att ge förklaringar på elevernas modersmål om det skulle behövas.

Forskning behöver inte syfta till att ge svar på en forskningsfråga utan kan syfta till att använda ett nytt teoretiskt raster för att belysa olika fenomen och på så sätt öppna upp för nya frågor snarare än att ge svar (Lutz, 2013). Det hoppas jag att jag har lyckats med, med min studie.

Implikationer

Antalet nyanlända elever på gymnasiet har ökat kraftigt de senaste åren. Vid mottagandet av dessa elever borde där finnas en bättre förståelse. Lärarna och övrig skolpersonal måste vara bättre utbildade i hur det är att arbeta språkutvecklande samt ha mer kunskap om nyanländas lärande. Specialpedagogens uppdrag skulle kunna vara en del i den förståelsen. Specialpedagogen kan ha en central roll i nyanländas lärande på skolan genom att utveckla pedagogiken i arbetslag på skolorna och inom elevvården. Specialpedagogen kan arbeta med kartläggningar av elevers styrkor och svårigheter för att stötta arbetslagen i hur eleverna bäst kan inhämta ny kunskap samt hur det bäst kan visa sina förmågor (Höstfält, 2017). Gymnasieskolornas texter har ett betydligt mer abstrakt och distanserat språk (Skolverket, 2017). Eleverna som börjar på nationella program är inte färdiga. De är fortfarande i en process. Mottagande lärare måste vara förberedd på det. Organisationen i skolan måste ses över hur vi

hanterar studiehandledning och modersmålsundervisning. I dagsläget ligger modersmålsundervisningen, på många skolor, sist på schemat eller rent utav efter skoltid. Jag kan inte då undgå att tänka på vilka signaler detta skickar. Redan där är betydelsen nedvärderad då den i alla lägen är sist. Den delar inte på platsen som övriga ämnen gör. För att lyckas med studiehandledningen måste den anpassas efter elevens förutsättningar och behov. Studiehandledaren måste känna till undervisningens upplägg och innehåll samt ha ett välfungerande samarbete med lärarna. Dessutom måste rektor, lärare och studiehandledare vara överens om vad man ska uppnå med studiehandledningen och hur den ska genomföras. Ett steg i rätt riktning är att skolans personal får kompetensutveckling i flerspråkighet och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (Skolverket, 2015).

Specialpedagogens och speciallärarens uppdrag bör kanske ses över och anpassas efter hur den nya elevgruppen ser ut och vilka behov som råder. Många av eleverna hade inte heller träffat specialpedagogen, vilket i sin tur inte är optimalt. I nuläget har inte specialpedagogerna på nationella programmen en uttalad roll att stötta arbetslag som arbetar med nyanlända elevers lärande. Elevhälsans roll på de nationella programmen, borde i alla fall till en början, vara tydlig för elevgruppen. Många elever nämnde att de inte visste vad elevhälsan var eller vad deras uppdrag är. Många elever på språkintröduktion lider av psykisk ohälsa (Skolverket, 2017). Elevhälsoteamet kan arbeta mer förebyggande med målgruppen. Att elever mår bra är en central faktor för elevers möjligheter att nå skolframgång. Elevhälsan kan bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Elevhälsan har en viktig roll i synnerhet för nyanlända som kan ha traumatiska upplevelser med sig (SOU, 2017:54). Huvudmän och skolor behöver organisera elevhälsans arbete på ett ändamålsenligt sätt och öka kunskaperna om skyddsfaktorer som kan medverka till att eleverna uppnår ett välmående som leder till ökad måluppfyllelse. Skolan är en plats för lärande och eleverna har rätt att känna sig trygga och rättvist behandlade där. En positiv skolmiljö med goda relationer och ett tillitsfullt klimat utgör en nödvändig förutsättning för att uppnå bra skolresultat (Skolverket, 2016).

Ett samarbete mellan språkintröduktion och nationella program kan öka förutsättningarna för att organisera skolpersonal på ett ändamålsenligt sätt. Det kan bidra till att kunskapen och beredskapen utvecklas för att möta före detta språkintröduktionselever på nationella program (Skolinspektionen, 2017). För att förbättra förutsättningarna för att de nyanlända ska komma in

i grupperna på nationellt program snabbare bör teambuildning ligga i början av ettan. Det är då vi kan försöka skapa så att individer möts och lär känna varandra.

I en enkätstudie Skolverket genomfört svarade nästan 90 procent av rektorerna att det var begränsad läs – och skrivkunnighet som var den vanligaste orsaken till att eleverna stannade längre kvar på språkintröduktion. Huvudmännen bör ta ett större ansvar för att höja ämneslärares kompetens att undervisa språkutvecklande, se till att öka tillgången till studiehandledning samt modersmålsundervisning i kombination med att erbjuda eleverna heltidsstudier och sommarskola. Genom ökad samverkan mellan språkintröduktion och nationella program kan mottagandet av språkintröduktionselever på nationella program utvecklas. Om det tar 4–8 år att utveckla andraspråket för ämnesspråket är det inte rimligt att tro att eleverna hunnit utveckla andraspråket till en nivå som det råder på nationella program (Skolinspektionen, 2017). En gymnasieexamen ökar möjligheterna att ta sig in på arbetsmarknaden och minskar risken för utanförskap (Gustafsson m.fl., 2010).

Jag upplever att lärarna på nationella program upplever att det finns ett ”gap” mellan språkintröduktion och nationella program. Eleverna klarar kunskapskraven på språkintröduktion men jag tror att de glömmar bort att det i vissa fall är helt nya ämnen samt att texterna är mer informationsrika med massa nya ord som de aldrig har kommit i kontakt med förut. Det kan upplevas som ett ”gap” eftersom att det är så väldigt mycket ny kunskap som ska läras in. Lärarna som tar emot dessa elever behöver vara medvetna om denna problematik för att kunna ge eleverna stöttning och ha en förståelse för det komplexa. Enligt Hattie (2012) är lärarna en av de viktigaste faktorerna för elevernas lärande. Lösningen menar Wiliam (2013) är *inte* att göra en omplacering av lärare som ännu inte har de redskap som krävs för att möta nyanlända elever. Det enda sättet att skapa möjlighet till förbättrad utbildning för eleverna är att höja lärarkvalitén. Att öka kompetensen bland pedagogerna är alltså av stor vikt för att få en effekt i elevernas lärande.

Förslag på fortsatt forskning

Under studiens gång har en del andra funderingar väckts hos mig när det kommer till nyanländas lärande. "Måste lära dig mer svenska". - För att kunna ta till sig ny kunskap Varför är det så? Vad ligger bakom den "teorin" Vad säger forskning om det. Kan vi arbeta mer med translanguaging i gymnasieskolans kurser? Hur blir måluppfyllelsen för de nyanlända eleverna då?

Referenser

Litteratur

Elmetoth, Elisabeth (2016). *Flyktens barn – medkänsla, migration och mänskliga rättigheter*. Lund: Studentlitteratur

Bunar, Nihad (2015). *Nyanlända och lärande – mottagande och inkludering*. Stockholm: Natur och Kultur

Gibbons, Pauline (2013). *Stärk språket stärk lärandet*. Stockholm: Liber

Ekberg, Lena (2013). *Grammatik och lexikon i svenska som andraspråk på nästan inföddnivå*. Stockholm: Natur och Kultur

Emanuelsson, Ingmar mfl (2011). *Forskning inom det specialpedagogiska området – en kunskapsöversikt*. Stockholm: Skolverket

Jakobsson, Anders (2012). *Sociokulturella perspektiv på lärande och utveckling: Lärande som begreppsmässig precisering och koordinering*. Pedagogisk forskning

Gibbons, Pauline (2007). *Stärk språket. Stärk lärandet – Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråks elever i klassrummet*. Uppsala: Hallgren och Fallgren

Hajer, Maaïke & Meestringa (2014). *Språkinriktad undervisning*. Stockholm: Hallgren och Fallgren AB

Herlitz, Gillis (2010). *Kultur-grammatik -hur du ökar din förmåga att umgås över gränserna*. Stockholm: Liber

Kaya, Anna (2015). *Att undervisa nyanlända – metoder reflektioner och erfarenheter*. Stockholm: Natur och Kultur

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Stockholm: Studentlitteratur

Kästen-Ebeling, Gilda & Otterup, Tore (2016) *En bra början – mottagande och introduktion av nyanlända elever*. Stockholm: Studentlitteratur

Lutz, Kristian (2013). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola*. Stockholm: Liber

May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

- Nilsson, Björn & Waldemansson, Anna-Karin (2007) *Kommunikation - Samspel mellan människor*. Stockholm: Natur och Kultur
- Nilholm, Claes (2007) *Perspektiv på specialpedagogik*. Stockholm: Studentlitteratur
- Nilholm, Claes (2016). *Teori i examensarbetet – en vägledning för lärarstudenter*. Stockholm: Studentlitteratur
- Rennstam, Jens & Wästerfors, David. *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. Stockholm: Studentlitteratur
- Skolinspektionen (2017). *Språkintröduktion i gymnasieskolan*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolverket (2015). *Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2015). *Studiehandledning på modersmålet – att stödja kunskapsutvecklingen hos flerspråkiga elever*. Stockholm: Skolverket
- Skolverket (2016) *Utbildning för nyanlända elever*. Allmänna råd. Stockholm: Skolverket
- Skolverket (2017) *Bygga svenska- bedömningsstöd för nyanlända elevers språkutveckling*. Stockholm: SKolverket
- Stier, Jonas (2009) *Kulturmöten – en introduktion till interkulturella studier*. Stockholm: Studentlitteratur
- Svensson Höstfält, Sonja (2017) *Specialpedagogik*. Stockholm: Sanoma utbildning AB
- Svensson, Gudrun (2015). Translanguaging för utveckling av elevers ämneskunskaper, språk och identitet. I Kindenberg (red), *Flerspråkighet som resurs*. Stockholm: Liber AB
- Säljö, Roger (2014). *Lärande i praktiken*. Stockholm: Studentlitteratur

